POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU CIJENA 3 DIN.

OBITELJ

AUTO I AEROPLAN U MISIJSKOJ SLUŽBI

SLIKE IZ JUGOZAPADNE AFRIKE

CRNAČKE DJEVOJKE U EVROPSKOJ NOŠNJI

UPREGNUTI VOLOVI VUKU TEŽAK TERET

NA RIJECI OKAVAGO

Gore: PREVOZ AUTA PREKO RIJEKE

CRNAC SA STRIJELOM

U krugu: CRNAČKA DJECA NA MISIONARSKOM AEROPLANU

Desno: DJECA CRNAČKOG PLEMENA OVAMBO IDU PO VODU

BROJ 44 **OBITELJ** GOD IV

U ZAGREBU 30 LISTOPADA 1932

DJECA I NARODNA POVIJEST

NAPISAO ŽELJKO BORIĆ

I naša su djeca dio našega naroda. Mi ih nazivamo narodnom uzdanicom i narodnom budućnošću. Zato treba da i njihov odgoj bude u tom pravcu usmjeren. Treba da se ima u vidu već u prvim danima dječjeg razvoja njegova uloga u budućem narodnom životu i da se dijete već iz malih nogu pravilnim odgojem priprema za tu ulogu. Svaki narod ima svoje *narodne* ideale, pa odgojiti dijete u skladu s tim narodnim idealima nije baš najlakša zadaća obitelji i škole. U odgajanju djece za narodne ideale poslužit će u prvome redu narodna povijest, bogata nebrojenim primjerima najrazličitijih vrlina, najrazličitijih karaktera i događaja.

Slavni rimski govornik Cicero rekao je, da je povijest učiteljica života; i doista: uživljavajući se u kreposna djela svojih pradjedova osjećamo u sebi nove snage i pobude da ih slijedimo i da nastavimo putanjom, koju su oni zacrtali. Mnogi su narodni radnici najviše moralnog oslona našli u povijesnim uzorima, mnogi su se oduševljavali nad poviješću velikana. Napose djeca potrebuju ovakve konkretne uzore, koji ih svojim odlikama vuku na slična djela i pothvate, kakve su i oni nekad izvodili. Zato treba tim uzoritim veličinama narodne povijesti dati posebno mjesto u narodnom odgoju djece i u odgoju djece uopće.

OVAKO SE U IVANIĆ-GRADU PEČE PEKMEZ — *Foto C. Nosić*

Kao što temelje dječje duševnosti u svakom pogledu postavlja majka, dužnost je njezina i vrlo važna njezina zadaća, da i u narodnom smislu dade djeci svojoj zdrave osnove. Majka će svojoj djeci, dok su još u kolijevci, pjevati pjesme o junacima, koji su se proslavili braneći u prošlosti milu domovinu, majka će odraslijoj djeci pričati zgode *slavnih* pradjedova, njihove borbe i nastojanja, njihove patnje i radosti. Majka će dati u ruke svojoj djeci knjige, koje će nastaviti i upotpuniti ono, što im je ona usadila u dušu za narod i domovinu.

Nekad su gusle javorove uz glas starog guslara budile kod mladosti rodoljubna čuvstva i davale narodni odgoj pojedincu i zajednici. Danas je to srestvo gotovo ponestalo, no obitelj i škola mogu ga i *moraju* nadoknaditi drugim načinom, napose narodnom poviješću.

I mala djeca treba da žive sa težnjama narodnim, da možda i nesvijesno proživljuju narodni život te da u čitavoj svojoj biti ponesu ono, što od njih narod u budućnosti zahtijeva. Djeca moraju da postanu već u prvim godinama neki nosioci narodnog života i da prenose na kasnija pokoljenja amanet djedova svojih, amanet svoga naroda. A za to mu je svakako potrebno poznavanje ljudi, djela i nastojanja iz bliže i daljnje narodne prošlosti.

Hrvatska narodna povijest od najstarijih vremena pa do danas ima prekrasnih uzora za svakoga od nas, i naše će majke moći lako oduševiti svoju djecu, da ih poštuju, ljube i slijede!

U ZANAT

NAPISAO MIJO PAVLEK MIŠKINA, SELJAK

Toplo proljetno sunce ogrijalo je zemlju, priroda se probudila od dugog zimskog sanka. Zazelenila se trava, prolistalo drveće, procvao trn i glog, zazujilo u polju bezbroj pčelica i mušica, zapjevalo stotine ptičica, svaka u svom jeziku, svaka svoju pjesmicu, a sve to zujanje, sve te pjesmice sačinjavale su jednu velepjesan, pozdrav proljeću, pozdrav Onome, koji je sve to stvorio i tako divno i skladno uredio.

Kudgod se čovjek okrenuo, svuda novi život. Orači orali zemlju, sijali u nju žitno zrno, da bude za sve živo kruha i ruha. Pastiri tjerali blago na pašu, koje je veselo mukalo, kao da hoće pokazati, kako je sretno, što se riješilo svoga dugog zatvora, oslobodilo lanaca, u koje ga je sapela zima, a sad će se ogrijati na toplom suncu, najesti se mlade i sočne trave.

Po dvorištu gegale guske, kvokale kvočke, piskalo stotinu pilića i guščica, kojima su matere ponosno dizale glave, veselile se svome podmlatku. Po cijelom selu čulo se vriskanje obijesne dječice, koja su jedva dočekala čas, da se mogu riješiti okova kuće i obuće te se bosi naskakati u Božjoj prirodi.

Da, po cijelom selu vladala je neka neobična radost i veselje. Vesele se djeca, da se mogu naskakati i da ne moraju biti pod neprestanim nadzorom starijih. Veselili se stariji, da ih djeca svojom vikom i bukom ne uznemiruju. No najviše veselili se kućegazde, što mogu u polje na rad, da natrag privrijede ono, što su kroz dugu zimu potrošili.

Sve se veselilo proljeću. Tek u jednoj kući, u kući udovice Hrgićke vladala je žalost, čuo se prigušeni jecaj, a katkad i pravi plač. Otpremala je sina Jureka u grad na zanat, da tamo uči kovačiju.

Sve joj se nekako činilo, kao da mu sprema mrtvački sanduk, kad mu je spremala ono nešto sirotinjskog rublja, što je napetljala, da ga može otpremiti. Jedva je dočekala, da svrši školu, da joj bude od kakve koristi, da pripazi čije blago, i tako joj pomogne zasluživati koru hljeba. No dolazio joj Učitelj možda pedeset puta, da dade sina u kakav zanat.

»Šteta je,« govorio bi, »takvo dijete da pase tuđe blago, da bude tuđi sluga, a može postati svoj gospodar.«

Dolazio, nagovarao, dok nije pristala. Bojala se dati dijete izvan sela, jer je čula, kako neki majstori, a još više njihovi pomoćnici tuku šegrte i na razne ih načine izrabljuju i zlostavljaju. Sve joj je to dugo i dugo mučilo dušu. A sada eto došao je čas, da se to nejako dijete dijeli od nje. Otići će daleko u grad, gdje ni njega ni nje još nikad nije bilo. Ostavit će svoju siromašnu kućicu i ne će je vidjeti Bog zna kada. A dijete kao dijete uvijek treba savjeta i pomoći. Bog zna, kome će doći u ruke, kome će biti na brizi! Gdje će spavati, tko ga i kako buditi? Tko mu prostrti posteljicu i tko će oprati zdjelicu? . . .

»Kud ćeš jadna sirotice moja?« plakala je, naricala iz svega grla. »Tako mlad i malen, a već u tuđe ruke! Ne znaš ti, kako je tvrdo tuđe srce, kako su tuđa vrata jako zatvorena! Koliko puta treba pokucati, dok se ne otvore! Koliko treba riječi, dok te tuđa ruka ne podvori! . . .«

Tako je jadikovala, a teške misli, jedna teža od druge, jedna crnja i grča od druge, mučile joj dušu. — Ostala je udovica sa troje nejake djece: najstarije u razredu osnovne škole, najmlađe na prsima. Osim trošne kućice imala je jedva pol rali svoje zemlje. A što je to za onoga, koji mora od zemlje živjeti, jer drugih prihoda uopće nema! Dok je bio njezin pokojni Ivan na životu, išlo je kako tako: po ljetu bi radio kao nadničar, a po zimi kao tkalac. Nijesu bili barem kruha gladni. Ali otkad nema njega, bome ide svakako.

I tu malenkost zemlje, što je bilo, trebalo je obraditi, posijati. A čime, kad ni mačka u kući nije bilo, kamoli kakvog blaščeta? Trebalo je nekog zamoliti, da joj to učini. Ali koga? Dok je lijepo vrijeme, svaki radi svoje. Pa i kad koga dobije ni to se badava ne može: blago treba hraniti, za plug i posao treba dati odštetu. Platiti nije imala čime, morala je odslužiti. A na selu treba radnik, kad je lijepo vrijeme, pa dok je ona radila drugima, dotle bi njezine usjeve obrasao korov. Zemlja slaba, korovom zara-

Molitva za oranice

Spjevao Stjepan Hrastovec

Sad se seljak moli
za odmor svojih oranica
što su se pružile poljem
i u šutnju se zaklonile.
Njih su nakadili vjetrovi
s dalekih nepoznatih granica.

Oranice su u tugu uronile,
kao da su jesensku besplodnost
u sebi same naslutile
i golotinju svojih brazda,
s kojih su se dizali klipovi
bogatstvom zaneseni.

Omlitavili su pašnjaci i sela
i kuće su ušutile,
a seljaci će oranice molitvom
blagosiljati cijele jeseni.

Proljetos su ih očistili od kamenja
žuljavi seljački prsti,
ljeti bi usta seljaka
zanijemila nad krcatim plodom,
i završivši jesenske poslove
seljak ih bičem prekrsti,
a na Staru Godinu pobožno
oškropi svetom vodom.

Tad snatri, kako je u proljeće
još u jutarnjem hladu
iza zaparenih volova
koracao kao gazda
i kako je jednom, zarobljen
u nekom sibirskom gradu,
čeznuo za mirisom pare, što se
puši iz masnih brazda.

štena, kakav je to bio prirod! Četiri k stolu, jedan k poslu, i to još slabe ženske ruke. Kako da dakle pribavi djeci toliko zemlje, koliko ratar treba za život?

Mali je Jurek također plakao. Istina, njega nijesu mučile takve misli ni brige kao mater, jer o životu nije još ništa znao. Vidio je: drugi imadu, a oni nemaju, o tom nije razmišljao. Dakako mnogo je puta poželio zajašiti konje, poigrati se sa ždrebetom, teletom, ovcom, povesti to na pašu, kako je vidio, da to drugi rade. No za čas bio je zadovoljniji, što nema, jer je vidio i to, da druga djeca moraju to čuvati, hraniti, čistiti, a on je uvijek bio bez brige. On je više mislio o selu, o svojim drugovima, o igrama na pašnjaku, o slatkim jagodama u šumi, o potoku, gdje se kupao i naskakao do mile volje.

Škola i igra, igra i škola to je bio sav njegov posao. Najeo se suha kruha, i to svaki dan drukčijeg, kakvog je gdje mati dobila, kad bi kome radila. Odijelo također: šta bi ili tuđa djeca prerasla ili zabacila, za njega je bilo dobro. Njemu je bilo glavno, da ga zaštiti od zime. A kad bi granulo toplo proljetno sunce, on je sve to kao nepotrebno odbacio pa baš i gologlav skakao selom.

U školi je bio dobar đak: ili prvi ili među prvima, uvijek miran i poslušan. Radi toga ga je zavolio učitelj, koji je zato i nastojao, da ga kamo dobro smjesti na zanat.

Kad je sve već bilo uređeno za odlazak, Jurek je pohodio učitelja, koji mu je napisao preporučeno pismo na majstora. Oprostio se s drugovima, pogledao potok, gdje se nekoliko puta kupao ljeti, svaki grm u šumi, gdje je brao slatke jagode, staru vrbu na pašnjaku, gdje su se legli vrapci. Izljubio je trešnju, jedinu voćku, koju su imali u svom vrtu, a koja je baš bila u najljepšem cvatu. Pogladio je kokota Sultana, kojeg je nekoliko puta obranio u borbi sa susjedovim pijetlima, i pošao s materom na kolodvor. Doletio je teško sopćući vlak, kao da je i njemu žao odvesti to nejako dijete iz toplog materina krila u daleki i nepoznati kraj, koji ima odlučiti njegovom sudbinom.

Kad je došao u gradić K., dočekao ga na kolodvoru ostariji već gospodin sa dva elegantno obučena mladića, koji su polazili u više škole, i pozvao služnika, da odnese u stan njegove stvari. Učitelj je Jureka još kod kuće bio poučio, kako treba reći majstoru, a kako njegovoj gospođi i djeci, pa je tako i učinio. To se svima svidjelo od tog malenog, mršavog seljačića živih crnih očiju. Kako je bio umoran od puta, shrvan od žalosti za materom, nijesu ga mnogo ispitivali, dobio je večeru, pokazali su mu krevet, gdje se raspremio i slatko zaspao.

U snu pričinilo mu se, da nije dijete, već velik odrasao čovjek, da je u svom selu s materom sjedio u njihovu vrtu, koji mu se sada pričinio mnogo veći, negoli je bio prije. Jedva mu je vidio kraj! A bio je pun krasnih jabuka, krušaka, šljiva, sav ograđen žicom, a u sredini njegova mala trošna kućica, koja u taj vrt, u tu ljepotu nikako nije pristajala. Htio je to reći materi, no ona ga u taj čas primi za ruku i poviče: »Gledaj, sinko, čudo, naša kućica raste!« I uistinu ta njihova malena i trošna kućica neprestano je rasla, mijenjala oblik, dok se nije stvorila pristalom jednokatnicom, koja je bila ograđena željeznom ogradom, a oko nje je cvalo prekrasno cvijeće. Na kraju vrta — upravo kraj ceste — stajala je kovačnica, u kojoj su radila tri kovača, a među njima je upoznao i svoja dva mlada brata, koji su radili, da su sve vrcale iskre. Udarali su čekićima tolikom snagom, da se od toga i probudio.

MLADI KOVAČ

Sunce je već bilo izašlo i uprlo svoje tople zrake u sobu. Pomolio se, brže bolje obukao i gotovo postiđen izašao, zamolio gazdu, da mu oprosti, što je danas tako dugo zaspao. Gazda ga prijazno pogleda i pozove, da mu pokaže posao, koji ima obaviti svaki dan, prije nego li će u kovačnicu. Opomenuo ga je, da bude dobar i poslušan, jer će to biti njemu od koristi. Zatim ga je odveo u kovačnicu, da mu gazi mijeh. Tako je počeo njegov šegrtski život, u kojem mu je ispočetka bilo teško: sanjao je o svojoj prijašnjoj zlatnoj slobodi, o svojim drugovima, koji po polju skaču i igraju se, kupaju u potoku, a njega eto ovdje grije vrući oganj, oblijeva i pere nečisti znoj. Bilo mu je katkada, da vikne, krikne od jada kao divlja zvjerka, da baci čekić i poleti kući, zagrli nahereni drveni stup u hodniku, izplače se na dragom kućnom pragu, preko kojega se kao dijete nekoliko puta i naglavce vukao. No za čas sve bi to prošlo, zastidio se

(Svršetak na str. 712.)

Lik današnjih i lik starih Hrvata

Napisao Josip Zidarić

Ako usporedimo današnje Hrvate s drugim narodima Evrope, opazit ćemo, da se malo gdje nađe toliko razlike među ljudima, kao što se nađe među Hrvatima. Danas bismo jedva našli čovjeka, za kojega bi se po licu i stasu dalo reći: »Evo, to je lik pravoga Hrvata.« Dakle je teško naći u licu i stasu današnjih Hrvata štogod takvo, što bi se vidjelo u svih Hrvata.

Ko pođe od Međimurja prema moru, opazit će, kako su ljudi poprečno sve višega stasa. U Međimurju i Hrvatskome Zagorju odrasli su ljudi visoki poprečno metar i šezdeset centimetara ili jedva nešto više od toga. Ne znači to, da među njima nema visokih ljudi, već samo znači, da je među njima većina ljudi niska stasa. Na jugu u Lici, Krbavi, u Dalmaciji i Bosni ljudi su poprečno viši, nego u sjevernim krajevima.

Pored toga se vidi, da ima malo crnomanjastih ljudi u sjevernim krajevima. Međimurci, Zagorci, Podravci, Turopoljci imaju bjeliju kožu, negoli ljudi iz primorskih strana. Njihove su oči sive, modre, sivkastomodre, zelenkastosive ili zelenkaste. U nekih je ljudi u oku onaj dio, što ima boju i što ga zovu »šarenicom«, doista šaren. Oči su u nekih ljudi modre, ali su žute pjege usred šarenice, pa nam se pričinja, da je oko zeleno ili bar zelenkasto. Što idemo dalje na jug i na zapad prema moru, sve više ima ljudi s crnim očima.

Sjeverni skup Hrvata ima ponajviše svijetlu kosu, što je zovemo »plavom« kosom po latinskoj riječi flavus = žut. Sjeverni skup Hrvata ima poprečno kraće ruke i noge, negoli južni skup Hrvata. Poradi toga se čini, da su kajkavci ponajviše zdepasti. Trup je u njih razmjerno dulji prema udovima, negoli u južnim gorskim i primorskim krajevima.

To sve znači, da su se slavenski pradjedovi današnjih Hrvata pomiješali s ljudima drugoga roda. Tako su se pomalo njihova djeca, unuci i praunuci sve više razlikovali među sobom. Narodile su se nove miješane rase među Hrvatima, pa su se Hrvati stali jako razlikovati među sobom. Danas su na sjeverne Slavene (Poljake i dr.) najviše nalik zacijelo hrvatski kajkavski seljaci iz plemićkih sela, kao što su sela u Turopolju, sela oko Kalnika i dr. To se doista i pokazalo, kad su istraživali krv turopoljskih seljačkih plemića.

Pitamo se sada, kakvi su bili oni prvi stari Hrvati, koji su došli sa sjevera, iza gora Karpata.

Danas je teško reći, kakvi su bili ti stari Hrvati. Dalo bi se donekle kao sigurno reći, da niti oni prvi stari Hrvati nijesu bili jednaki među sobom. Čini se, da su oni stari Slaveni, što su došli sa sjevera na jug, bili mješavina od dvije različne vrste ljudi. Sve su to bili priprosti ljudi, seljaci, ali su se i oni dijelili na neki gospodski seljački rod ili »plemenite ljude«, a drugo su bili, recimo, »neplemeniti« ljudi... Kako se čini »plemeniti« su Hrvati bili u bližem rodu s germanskim narodima, negoli »neplemeniti«. Među »plemenitim« je Hrvatima bilo više ljudi visoka stasa, negoli u »neplemenitih« ljudi. Čini se, da su plemići bili poprečno viši i vitkiji, oči su im bile modre ili bar modrikaste. K tomu su imali ravne ili svinute nosove, dok je u neplemenitih ljudi nos bio manji i »frnjast« (s udubinom pri korijenu nosa među očima).

Mnoge razlike među Hrvatima vide lakše tuđinci, koji dođu u našu zemlju, negoli ih vide sami Hrvati. Tuđinci opaze među Hrvatima štošta, čega se ne bismo mi sami nikada sjetili.

Jedan američki pisac pripovijeda u romanu, kako se u nekoga krčmara sastaju radnici Slaveni. I piše, kakvi su koji Slaveni. O Hrvatima veli, da imaju široka pleća i okruglo lice.

Doista u novije vrijeme opaziše u Hrvata čudnu pojavu, da je danas u većine Hrvata glava okrugla, i po tome je glava današnjih Hrvata sve više nalik na glavu Mongola iz srednje Azije. Naročito među hrvatskim kajkavcima vidimo najčešće široko okruglo lice s jakim ličnim kostima i jakim širokim čeljustima. Osim toga se može opaziti, da takvi ljudi imaju poprečno kožu ponešto žućkastu. Usta su im malena, dok su u većine vitkih visokih crnomanjastih ljudi usta šira.

Jedan liječnik Francuz opazio je »aristokratske žile« na licu djeteta, kojemu su djed i baka bili plemeniti seljaci iz Kalnika. Djetetu je na licu čudan splet modrih žila. Ukućani su mislili, da je to kakva abnormalna pojava na licu djeteta. Ali ta pojava znači samo, da su djetetu djedovi u davnoj davnini živjeli u onim krajevima, odakle je potekla plavokosa i modrooka aristokracija Evrope. Još prije tisuću i pet stotina godina osvojili su Germani, Zapadni Goti, Svebi, Alani i Vandali onu zemlju, gdje je danas Španjolska. Kad su visoki plavokosi i modrooki Germani dospjeli među crnomanjaste, crnooke južnjake, vidjeli su južnjaci u tih Germana bijelu kožu s modrim žilama. Stali su govoriti, da u žilama tih Germana teče modra krv. Germani su u Španiji postali plemići, pa su pomalo i drugdje u Evropi stali ljudi govoriti, da u žilama plemića teče modra krv.

Dakle ima razloga misliti, da su oni stari »plemeniti Hrvati« bili sa starim Germanima čiste krvi u bližem rodu, negoli su bili »neplemeniti ljudi« u Hrvatskoj staroga vremena.

Najposlije da kažemo, što su još opazili u Hrvata. Hrvatski pisac Ljuba Babić Đalski veli u jednoj svojoj pripovijesti, da »pravi hrvatski nos« treba da bude svinut. U Hrvata se takav nos može vidjeti u Kršu (u Bosni, Hercegovini, Dalmaciji, Lici). Ali sam takav nos vidio i u plemića seljaka sjevernog kraja.

PROLJEĆE

ROMAN JEDNE OBITELJI
Norveški napisala Sigrid Undset
Prevodi Kruno Krstić (NASTAVAK.)

»Da. A tada je ušao u mene vrag. Pošto sam se one večeri onako prema tebi ponio, bio sam neprestano više ili manje kao izvan sebe. Svršilo je s tim, da sam ja, pošto smo zatvorili očevu kuću, otpratili Doris na kolodvor, otišli u hotel da prospavamo zadnju noć, provalio u Rozinu sobu i načinio očajan skandal. Bio sam tada tako raspoložen da sam mrzio sve: tebe, Agdu i sebe... sebe svakako najviše. Ona je dokrajčila scenu izjurivši me napolje... uostalom već me je prije više puta zamolila, da je ostavim na miru... a kad sam ja i nadalje ostao, pljusnula me je.«

Axel je ušutio i činilo se, kao da čeka, da brat nešto kaže. A budući da Torkild nije odgovarao, upita:

»Zar ti nije ništa o tome pričala?«

»Ne... Ali sam sutradan ujutro dobio jedno anonimno pismo, u kome se govorilo o vama,« reče Torkild malo zatim nešto tiše.

Axel se zagleda u brata. Torkild je zurio u fjord.

»Nije li to možda bio razlog, da ste...?«

»Ti hoćeš da znaš, je li to bilo u vezi s našom rastavom? Direktno ne. Ona dakako nema ni pojma o tom pismu. Ali pismo je bilo povod, da sam ja počeo o koječemu da mislim. Došlo je do objašnjavanja i mi smo se složili u mišljenju, da mora svaki na svoju stranu.«

Malo zatim upita Torkild odjednom prigušenim glasom:

»Onda... u Frederikshaldu, kad si govorio s Rozom... da li si što spomenuo o onome, što si i meni rekao... obzirom na smrt djeteta?«

Axel pocrveni kao krv.

»Ne. Tako duboko nisam još bio pao.«

»Oprosti,« reče tiho Torkild.

»Molim. Ti uostalom imaš pravo da me za bilo što okriviš.«

»Nisam tako mislio.«

»Nesreća je bila u tomu,« reče Axel opet mirno, »da vam dijete nije ostalo na životu.«

»Ah, to ne može nitko sa sigurnošću da kaže,« odgovori Torkild sumorno.

Obojica se zagledaše u mali sto na kraju verande, na kojemu je jato djevojčica miješalo u čašama crvena i bijela pjenušava pića... usred gomile proljetnog lišća i cvijeća.

»Trebalo bi imati tri četiri takve,« reče Axel pomaknuvši glavu prema dječjem stolu.

»Opazio sam kod svojih znanaca, koji imaju djece, da gotovo uvijek djevojčice više vole oca, a dječaci majku.«

»Kako kad.«

»Ja mislim, da ima mnogo toga, što čovjek nauči istom onda, kad ima kćerî,« reče Axel zamišljeno.

Ostali su tu na večeri i sjedjeli su još dugo u svijetloj ljetnoj noći na verandi pijući kavu i pušeći.

Odjednom reče Axel:

»Htio bih da te nešto zamolim, Torkilde... ne bi li mogao jednom da dođeš sa mnom i da se upoznaš s Agdom? Znaš, za nju bi vrlo mnogo značilo, da je predstavim svojoj rodbini, a ja osim tebe nemam nikakve rodbine.«

Torkild svrati pogled u stranu. U Axelovu držanju i glasu bilo je nešto, u čemu se naziralo bezbroj malih neugodnih scena i bolnih predbacivanja. Zbunio se, kao što može da se čovjek zastidi za drugog pa i potpuno stranog čovjeka, kad opazi, da se ovaj boji ženskog jezika.

»Vjeruj mi,« reče Torkild naglo, »čitavu sam večer mislio da te zamolim, da me predstaviš svojoj zaručnici. Ako vam je pravo... mogli bismo se sastati sutra navečer, pa onda da odemo, recimo, u kazalište, a zatim da zajedno večeramo.«

»Hoćemo, svakako.« Axelov je odgovor bio tako veseo, da je u Torkildu poraslo sažaljenje prema njemu. »To će biti prekrasno... odlična ideja.«

»Dobro, onda ostajemo kod dogovora. Odredi, molim te, kada i gdje da se sastanemo...«

XIV.

Deset dana kasnije, jednog vedrog, svijetloplavog jutra stajao je Torkild na pristanišnom mostu i razgovarao sa svojim bratom i šurjakinjom, koja se duboko nagnula nad reeling gore visoko nad sivo obojenim željeznim trupom parobroda.

Axel je promatrao grad i bregove, nad kojima je ležala tanka jutarnja magla prelijevajući se bisernim sjajem. Agda se poduprla rukama o reeling i nagnula se daleko naprijed. U rukama je nemarno držala dvije kite ruža, koje je dobila od Torkilda i Kandidata Bruuna, drugog vjenčanog kuma. Torkild je promatrao, kako su joj držanje i glas namjerno čedni, sigurni i neprisiljeni.

»Ne zaboravi, što si nam obećao, Torkilde... i piši marljivo.«

»Hoću... ali valjda ću i ja katkada što o vama čuti.«

»Ne boj se. Axel baš nije osobito piskaralo... to znaš. Ali ja ću ti marljivo pisati i pričat ću ti, kako nam je.«

Bila je zgodna, premda joj je punačko lice bilo sivo i šupljikavo te nije imalo izrazitih crta. Smijeh joj je bio vedar i srdačan. S elegantnim šeširom na svijetloplavo bojadisanoj kosi, ponešto punačkim strukom u vrlo ukusnom i jednostavnom putnom kostimu, s namjerno korektnim vladanjem, odavala je gospođa Agda upravo ono, što je nekada — kako se Torkild sjećao — Betzy nazivala »trgovačkim tipom«.

Torkild je nakon sastanka na Holmenkollu svake večeri bio u društvu s Agdom i Axelom. Šurjakinja mu se učinila jako zgodnom; nije se ničemu dalo prigovoriti ni na njenoj pojavi ni u njenom životu... sačuvaj, Bože! On je možda samo po onome, što mu je Axel o njenom životu pričao, nekako očekivao, da na njoj mora da bude nešto osobito. Ali toga nije bilo. Bila je dražesna, tašta kao svaka druga obična žena, a način, kojim je čovjeka, koji ju je ljubio, u isti mah mazila i tiranizirala, bio je tipičan za većinu žena iz svih društvenih slojeva. Torkild je bio uvjeren, da je ona, još prije nego se upoznala s Axelom imala par... relativno... bezazlenih doživljaja. To je zacijelo znao i Axel. Ali ni jedan ni drugi joj nisu to nipošto zamjerali. Kad je već život bio s njom takav, najbolje je, da je ona onakva, kakva jest, površna i lakoumna. Sreća je za većinu ljudi, koji u životu slabo prolaze, ako ni na dobro ni na zlo ne reagiraju s prevelikom osjetljivošću. Agda je bila upravo onakva kao stotine drugih žena, pa se to moglo nazvati srećom, jer je njena sudbina bila ista kao i sudbina stotine drugih žena.

A ipak je Torkild sažalijevao svoga brata.

Stajao je i mahao sve, dok se još dalo razabrati mnoštvo malih bijelih točkica, koje su se kretale uz reeling parobroda tamo i amo. Pomisli na fjord, koji se svijetao i mekan sjao u sunčevu svijetlu, okružen niskim glavicama bregova, golim sivim obroncima litica i tamnim obrambenim šumama, po kojima su se prosule crvene i bijele kućice. Iz njihovih dimnjaka dizao se dim ravno u tiho nedjeljno jutro. Činilo mu se, da razumije, kako je Axelu pri duši, dok prolazi pokraj svega toga. Sada sigurno sjede u pletenim stolcima na najgornjem dijelu palube. Zamišljao je malu Agdu, kako je veliki šešir s perjem zamijenila s malom engleskom putnom kapom i zelenim velom, koji je nedavno u njegovoj prisutnosti za pokus stavila na sebe. Zacijelo je prebacila novi novcati plaid preko koljena i smiješila se čovjeku, koji ju je učinio udatom ženom..., nastojala da sklapa poznanstva i sa znatiželjom očekivala, što li će joj donijeti put i budućnost. Ništa nije ona ostavljala u starom kraju, ništa... niti uspomene... Ona je bez sumnje izbrisala iz svog sjećanja sve, što se desilo prije dana, kad je postala gospođa Christiansen. Nije morala ovdje nikome da zahvaljuje za bilo što... dali su joj tek goli život... i dobro je, što se tako progurala kroz sve te godine, da sada bez uspomena i rana može da započne novi život...

Dolje na prljavoj vodi pokraj stupova pristanišnog mosta, među komadima pluta, drveta i papira njihala se jedna svijetlocrvena ruža. Ispala je zacijelo iz Agdinog vjenčanog bukea.

U Torkildovoj duši propeo se odjednom val ponizne ljubavi prema domovini... neka nježna zahvalnost, što je tu i što tu smije da ostane, zahvalnost za sve one sretne i bezbolne uspomene iz djetinjstva, mladosti i zrelog doba, koje su ga vezale uz ovu zemlju. Javila se u njemu čežnja za šumom, tamo gore za glavicama bregova, gdje su sada stabla na vršcima grana bila okićena svijetlozelenim pupovima, gdje je među crvenim deblima bujalo gusto zeleno smrekovo grmlje i sitno proljetno cvijeće, gdje je kovilje bijelim busenjem obrubljivalo male udubine u kamenu, pune vode, u kojoj se zrcalilo ljetno nebo.

Na kolodvorskom trgu skočio je u prvi tramvaj, koji je vozio do Majorstue... htio je da ode do močvare.

Minuli su već dani i godine, kako nije bio u Nordmarku. Premda se istom nedavno povratio iz planina i premda ga je put iz kuće vodio uvijek kroz šume i polja... kroz tihe šume, u koje nikada nisu dolazili stanovnici grada... učinilo mu se ipak, da kroz sve te godine nije zapravo bio u šumi. Put, kojim je udario, bio je širok i izgažen stopama gradske mladeži, kojoj je ta šuma i pripadala. Ovdje gore upoznavali su mladići i djevojke Kristijanije miris jelovih iglica i močvare, ovdje su gledali po prvi put, kako sunce pozlaćuje crveno deblo i tamne igle bora, koji je rasao osamljen na brežuljku usred močvare, i promatrali, kako bijele šumom okružene snježne ravni tamno porumene, kad zađe blijedo zimsko sunce. Torkildu je to bila jedina šuma na svijetu.

On skrenu s puta i uputi se prema svojoj staroj kolibi. Kad se popeo do vrha, zaustavio se. Stajao je tako dugo i gledao nizbrdo. Pred smeđom kolibom sa zelenim krovom od treseta, koja se dizala na kamenitoj strmini, prostiralo se jezero glatko i svijetlo među johinim grmljem i jelovom šumom. Kapci su na prozorima bili zatvoreni... u kolibi dakle nema nikoga... Da, Lund i Helsing otišli su danas na jedrenje.

IZLOŽBA LIKOVNIH UMJETNICA U ZAGREBU

U gradu Zagrebu postoji »Klub likovnih umjetnica«, što su ga sebi osnovale žene, koje se bave slikarstvom i kiparstvom. One se ovako udružene međusobno pomažu i priređuju zajedničke izložbe, pa jesenas u Umjetničkom paviljonu održavaju već treću izložbu. Ta izložba se razlikuje od drugih sličnih priredbi, što tu nije zastupan neki izričiti smjer, škola ili pokret, nego se na okupu vide slike raznih tehnika, manira i shvaćanja. Posjetiocima će se zato ta izložba redovno većma sviđati, jer će tu svatko naći ponešto za se, ali kritičar će biti na muci, jer bi radi pravednosti morao navoditi redom imena i slike svih izlagačica, budući da je svaka grupa slika nešto zasebna. Simpatično je svakako, što je u žena prevladala tako velika socijalnost i kolegijalnost, pa se one ovako lijepo međusobno slažu, ma da je neke kritika veoma uzvisila i direktno im predložila, da se »emancipiraju« od kolegica i da u buduće izlože samostalno, odnosno bez onih izlagačica, koje je ta kritika klasificirala slabije. Na ljetošnjoj se izložbi ipak opaža, da je žiri bio stroži, pa je izbor probraniji, što diže čitavu izložbu. Mi smo već od nekih izlagačica donosili reprodukcije, a od nekih ćemo još i donijeti (i današnja je naša naslovna slika s te izložbe: »Djevojčica s grožđem« od Zoe Borelli. Na izložbi su od najjačeg dojma slike Zoe Boreli, Zdenke Peksider-Sriče, pa Naste Rojc, da se mnogo sviđala slika »Čudo« od gđe Crnić, a da su mlađe umjetnice odmah u prvi mah pokazale jače talente.

I na močvarama nije očito bilo nikoga. Ništa se nije vidjelo osim podnevnog sunca i podnevne tišine nad malim sivim kolibama. Oko koliba zeleni pašnjaci, pred kolibama sjajna jezerca i beskrajna šumovita brda, koja su sa svih strana zatvarala pogled.

Torkild se pruži u visoku mekanu travu pod kupinama i, da se zaštiti od sunca, povuče šešir do pola lica. Malo je prodrijemao, kad začu tik do sebe neko šuškanje. Odjednom progovori jedan dječji glas:

»Ne kidaj cvjetove, Kaja ... od njih će jednom postati jagode ... ta znaš, ne smijemo ih kidati!«

Torkild poviri pod zaslonom šešira. Vidio je dvije sasvim male djevojčice, koje su držeći se za ruku skakutale po travi. Jednoj su mogle biti tri do četiri godine, a drugoj najviše dvije. Obadvije su bile čiste i uredne, imale su tupe nosiće, velike, okrugle, kao nebo plave oči, crvene obraščiće i malko potamnjele bijele svilene vrpce u svijetloplavoj čupavoj kosi. Obadvije su bile jednako odjevene u plavi sweater i kaputić, obadvjema je padala preko koljena jedna nogavica gaćica i obadvjema se jedna čarapa nabrala oko gležanja.

»Čovjek,« reče manja i upre prstom u Torkilda.

»Čovjek ... spavati ...« Ona se ponovno prignu i otkinu par jagodinih cvjetova.

»Ne smiješ,« reče veća sestra i prodrma je. »Zar ne čuješ, to su cvjetovi jagoda!«

»Možda Kaja ne voli jagode,« javi se Torkild i povuče šešir natrag.

Djeca se zaustaviše i stadoše da ozbiljno promatraju stranog čovjeka.

»Dobar dan,« reče Torkild i kimnu glavom, »dobar dan, Kaja i Maja.«

Starija ga je djevojčica gledala neko vrijeme zbunjeno.

»Pa ja se ne zovem Maja.«

»Kako ne? Je li da se zoveš Maja? A tvoja se sestra zove Kaja. Ja to točno znam.«

»Ne, ti to dobro ne znaš. Ja se eto zovem Ningeborg. A i ovoj ovdje nije ime Kaja, mi je samo tako zovemo. Ime joj je Katarina...« Zadnju riječ izgovorila je Ningeborg vrlo ozbiljno i jasno.

»Ja znam još i to; da vi volite čokoladu.«

On izvadi iz džepa kutiju slatkiša, koju mu je jednom Agda dala da je pričuva, otkinu za svako dijete po komad slijepljene mase i pruži im.

Starija se djevojčica sjetila da zahvali. Stajale su tako, gledale Torkilda raskolačenim očima, sisale i žvakale, dok im se nije počelo smeđe da cijedi niz bradu.

»Gore su pilići,« reče starija odjednom i pokaza kuću na drugoj strani. »Mi smo ih vidjele, zbilja!«

»Tice!« reče manja i potrči livadom uzbrdo.

»Možeš doći s nama i pogledati ih,« reče Ningeborg uslužno. »Kaja veli »tice«, ali ona misli »ptice«, — objasni ona, kad je Torkild ustao da se odazove pozivu.

»Naša mama leži unutra i spava,« nastavi Ningeborg. »A ti... kako se ti zoveš?«

»Torkild.«

»Ime mi se prilično sviđa,« reče ona prijazno. »Ali ja mislim, da ću ga morati promijeniti.«

Gore kraj kuće stajala je za plotom od pletene žice jedna kvočka s čitavim jatom pilića... malih, svijetlih, vunenih klupaka, koja su se pijučući stala skrivati pod majčina krila, kad su djevojčice natrčale i stale provlačiti prste kroz okna plota.

»Pazite na prste, djeco, kvočka će vas kljucnuti.«

»Gle, ovaj nas se pilić ne boji. Taj je najzlatniji.«

Doista, među pilićima je bio jedan mali smeđi, koji nije nastojao da pobjegne, nego je lagano pijučući šćućurio glavu i uklanjao se dječjim prstima.

Torkild odmah opazi, da piletu iz trbuha viri mali žutocrveni komadić crijeva. Bijedno stvorence se ozlijedilo o komad žice, koji je stršio iz plota. Jedno drugo pile oslobodivši se prvog straha kljucne crijevo, koje je visjelo.

Torkild pruži ruku kroz plot, dohvati životinjicu i zavrnu joj vratom.

»Uh, daj da ga pogladim... uh... uh... uh!« Ningeborg počne glasno da nariče. »Što si mu učinio... uh... ti si napravio zlo piliću...« Ona je poskakivala uza nj i nastojala da ga uhvati za ruke. Mala Kaja, koja nije ništa shvaćala, nego samo čula sestru, kako kriči, sjedne u travu i stade da urliče što je jače mogla.

Torkild nije znao, kako da umiri djecu. U taj čas pojavi se na kućnim vratima jedna krupna debela dama i potrča gegajući se prema kokošinjcu.

»Što se dogodilo, djeco...? Bože veliki, jesi li ti to, Torkilde? Zašto to moja deriščad tako užasno vrišti?« Torkild prepozna Betzy Helsing... da, sada se zvala Betzy Lökke. Čučala je pred rasplakanom djecom i privijala ih na bujne majčinske grudi: »Bože sveti, to je zbilja iznenađenje, da čovjek tebe vidi... tako, janjčici moji, ne plačite, kažite mami, što se dogodilo.«

Torkild joj pokaza mrtvo pile.

»Životinjica se bila ranila. Tako je bijedno izgledala, da sam joj odmah zavrnuo vratom... a nisam se ni sjetio, da sam morao najprije odstraniti djecu.« (Nastavit će se.)

U ZANAT

(Svršetak sa str. 707.)

sam sebe: kako bi mogao ostaviti tako dobrog gospodara majstora, koji mu je širom otvorio svoja vrata, i otići kući u ono siromaštvo? Ako i mora ovdje teško da radi, ali ima i dobru hranu, a nada se i još boljemu.

Tako je došao i Božić. Kad je za taj sveti blagdan polazio kući materi u pohode, majstor mu je osim onog ugovorenog odijela kupio i novi kaputić, a majstorica pokupila ponošena odijela svoje djece, da ih ponese manjoj braći, pa je dodala i nešto novaca za njegovu mater, da i oni kao ljudi u veselju dočekaju Kristovo rođenje.

Kako ga je mati, kad je ono odlazio, ispratila s plačem, tako je sada lijevala suze radosnice, kad je vidjela, da joj je sin došao u poštenu kuću, gdje ne izrabljuju njegovu slabu snagu, već žele i nastoje, da od njega stvore vrijednog člana ljudske zajednice, vrijednog sina domovine. Pa kada je još materi i pripovijedao o svome snu, ona je pomisao na takvu presretnu budućnost u skromnosti svojoj odbijala od sebe, ali joj je na dnu materinjega srca ipak ostala klica nade, da bi taj san jednom mogao postati i zbiljom. A tu je klicu odsad zalijevala nebeskom rosom svojih molitava, što ih je upravljala prema nebu...

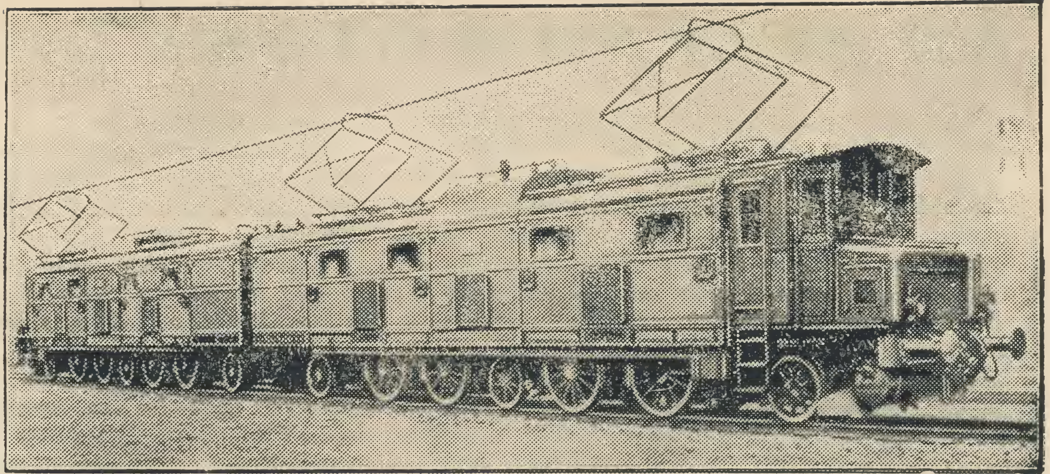
FILM

»PRODANA NEVJESTA« KAO TONFILM U ZAGREBU

U prošlom smo broju donijeli nekoliko lijepih slika iz toga tonfilma, koji je načinjen po najslavnijoj operi iz seljačkoga života. Operu je skladao češki najveći skladatelj B. Smetana g. 1866., a u Zagrebu se prvi put izvodila g. 1872. pod ravnanjem slavnog našeg Ivana pl. Zajca. Osobito je lijepa njena glazba, puna fine melodike i veselog ugođaja, a i sadržaj je opere vrlo duhovit. Obradba te opere u tonfilmu, davanom u Zagrebu u kinu Music-Hallu, nije potpuno uspjela.

Tonfilmu »Prodana nevjesta« je glavni nedostatak, što mu je komičnost sadržaja i veseli ugođaj daleko zaostao za Smetaninom operom. Ono elementarno, čime osvaja ta opera, rasplinulo se u tonfilmu. Glavna komična lica opere, Kecal i Vašek, nemaju tu više ni izdaleka one nepatvorenosti, kojom njihova pojava u operi, i kad je po stoti put slušaš, izaziva neodoljiv smijeh. Osobito je Vašek u tonfilmu izašao posve drukčiji nego u operi: on tu nije onaj mucavi, luckasti Vašek, nego zaljubljenik, a to je posve nešto drugo. A i to, što je u tonfilmu Janko prestao biti polubrat Vašekov, te nije više ni seljak nego poštar, posve je izmijenilo sadržaj, jer je u seljački sadržaj unesen varoški elemenat. I »prodaja« nevjeste iskonstruirana je posve drukčije, te je ono bitno, da Janko kupuje zapravo sebi nevjestu, kako je to u operi, sasvim promašeno u tonfilmu. Ni one vragoljanke Marice iz 2. čina a sentimentalne iz 3. čina opere u tonfilmu uopće nema, nego je tu sasvim drugi tip. Tako bi mogli redom nabrajati nedostatke. I pjevački elemenat opere posve je u tonfilmu potisnut, te se najljepše arije uopće ne pjevaju. Uspjela je strana tonfilma jedino njegova slikovitost te filmski dobro izvedena uloga cirkusa u radnji, pa ga ipak može sa zanimanjem gledati, tko ne pozna dovoljno samu operu.

Dr A.

NAJJACA ELEKTRIČNA LOKOMOTIVA NA SVIJETU

Milina je voziti se kroz Švicarsku, gdje svuda voze same električne lokomotive. Sad je Švicarska nabavila takvu jednu električnu lokomotivu s 8.500 konjskih sila, koja vozi brzinom od 100 km na sat, te je najveća na svijetu

Desno:

NOVI GENERALNI SEKRETAR DRUŠTVA NARODA

Dosadašnji generalni sekretar Društva Naroda Englez Sir Erik Drummond, koji je na čelu te najviše međunarodne ustanove bio od njezina osnutka g. 1920., dao je ostavku, te je na njegovo mjesto izabran Francuz Avenol

Dolje:

SA SVADBE SINA PREDSJEDNIKA FRANCUSKE REPUBLIKE

Već smo pisali, da se Jean Lebrun, sin predsjednika francuske republike, oženio Bernadettom Marin, kćerkom jednog ratnog invalida, te ovdje donosimo sliku snimljenu na izlazu iz crkve nakon vjenčanja. *S lijeva nadesno:* Mladoženjina majka gospođa Lebrun, mladoženja, njegova mlada žena, predsjednik francuske republike Lebrun, načelnik grada Rambouilleta, gdje je obavljeno crkveno vjenčanje

NA ZELENOM OTOKU

PUTOPIS IZ IRSKE
Piše Dr Josip Andrić

(Nastavak)

Prvu utvrdu sagradili su na mjestu današnjega Dublinskoga dvora Danci g. 840. Na prijelazu iz danske u anglo-normansku periodu dublinske prošlosti ta je utvrda stradala, pa Englezi sagradiše od g. 1208. do 1213. novu. Bila je to tvrđavica, kojoj su bedemi činili četvorinu: na svakom uglu je bila kula, oko bedema opkop, ispunjen vodom iz rijeke Poddle, koja je sada natkrivena ulicama, a opkopi su zatrpani. Južna, glavna kula, pred kojom smo baš stajali i promatrali, kako nad njom ponosno leprša irska zastava, nosi ime Bermingham Tower po Siru Williamu Berminghamu, koji je tu dugo bio zatočen g. 1331. Uopće je ta kula služila za tamnicu političkih krivaca za cijelo vrijeme engleske vladavine. Kad je u 16. stoljeću kraljica Elizabeta uvela svoju strahovladu, bio je tu dva puta utamničen Red Hugh O' Donnell, koji je oba puta sretno umakao podigavši u kraju Donegalu na sjeverozapadu Irske, u današnjem Ulsteru, žestok, krvav otpor portiv okrutne kraljice. Ona je Dublinski dvor prva učinila rezidencijom engleskoga potkralja, pa je od njena zamjenika Sir Henry-a Sydney-a sve do Lorda Frencha, slavnog vojskovođe iz svjetskoga rata, kojega je zapalo, da bude i posljednji engleski potkralj u Irskoj, zaredao niz predstavnikâ engleske hegemonije, koji su uspjeli, da sve više navuku mržnju irskoga naroda na se, na svoju vlast i na tu svoju rezidenciju kao simbol te omražene tuđinske vlasti. Svi irski ustanci, kojih je u svakom stoljeću po više bilo, imali su u prvom redu za cilj Dublinski dvor, pa je tako i u posljednjim borbama za irsku slobodu, koje su se razvile iza svjetskoga rata i završile uspostavom Slobodne Države Irske, baš tu oko dvora vladala najjača napetost, koja bi od vremena do vremena eksplodirala. Unaokolo je sve vrvjelo od engleskih detektiva i irskih uhoda. Kroz noć bi odatle češće odjeknuo hitac i jauk. Da irske revolucionarce zastraše, izlazili bi iz dvora oklopljeni automobili i zaredali dublinskim ulicama, osobito pred veče, kad se u posljednjim mjesecima te englesko-irske borbe nitko više iza 8 sati uveče nije smio pojavljivati na ulici. To je samo ubrzalo dolazak irske slobode, koja je snažnim valom zakljuskala Dublinski dvor i istisnula iz njega sedamstogodišnje gospodare.

U dvoru se nalazi cijeli niz dvoranâ i prostorija, koje su sjajnim uređajem imale reprezentativan značaj kao bivša rezidencija potkralja. Danas su udešene za reprezentativna primanja irske vlade. Najveća i najljepša je dvorana sv. Patrika (St. Patrick's Hall), nazvana tako po redu sv. Patrika osnovanom g. 1783. Ukrašena je velikim slikama, među kojima se ističe osobito jedna prikazujući sv. Patrika, kako uvodi kršćanstvo u Irsku, pa druga prikazujući engleskoga kralja Henrika II., kako prima nakon osvojenja Irske g. 1171. poklonstvo irskih poglavica. U toj je dvorani De Valera prigodom svečanoga primanja, što ga je irska vlada priredila u čast kardinala i legata Laurija, održao svečani govor na irskom i latinskom jeziku demonstrirajući time protiv engleskoga jezika, kojim se Irci još uvijek služe.

Lijevo od glavne kule diže se kraljevska kapelica, lijepa građevina u gotsko-dekorativnom slogu. Na tom je mjestu još u šesnaestom stoljeću bila sagrađena kapelica. Sadašnja potječe iz godine 1814. Izvana je i iznutra gotska jednostavnost nadopunjena raznim ukrasima, kako je to u Engleskoj uobičajeno od četrnaestoga stoljeća. U nutrini to čine rezbarije iz irske hrastovine, kojima su unaokolo kapelice obložene galerije, pa krasno islikani prozori, koji prikazuju izdaju i suđenje Kristovo pred Kaifom, Herodom i Pilatom.

»Vidite li ova dva kamena lika s jedne i druge strane ulaza u kapelicu?« upozori me moj pratilac. »Jedno je glava sv. Patrika, a drugo irskoga kralja Briana Borna.«

I stane mi pripovijedati o tom irskom vladaru, koji je postao osloboditelj Irske od danske vlasti. Njegovo je kraljevstvo graničilo sa sjevera s dublinskim kraljevstvom, u kojem su vladali Danci. Godine 1014. zametnuo je Brian Born kod Clontarfa u neposrednoj blizini Dublina bitku s Dancima. U odlučni tren, kad se već činilo, da će Irci podleći, zaleti se Brian Born na svome konju i sam u boj, stane mahati svojim mačem, smete Dance, koji se povukoše preko rijeke Liffey u svoju tvrđu. Pobjeda je bila izvojevana, ali nije bila do kraja iskorišćena, jer su Danci i iza nje, iako im je vlast bila skršena, ostali još dugo u samome Dublinu.

»Kažu, da smo mi Irci uvijek takvi, da na domaku onoga, za čim idemo, zatajimo,« doda moj pratilac, kad smo pošli prema sjevernom izlazu dvora. »U tom je zapravo smisao današnje De Valerine borbe protiv zadnjih ostanaka bivše engleske vlasti u Irskoj. Oslobodili smo se, ali ta sloboda još nije potpuna. De Valera ne će da ponovi pogrešku učinjenu prije devet stoljeća. Samo hoće li potpuno uspjeti?«

Zakrenuli smo prema zapadu. Desno smo prošli kraj City Halla, lijepe građevine s korintskim pročeljem, u kojoj je glavno sjedište dublinske gradske uprave. Lijevo je neposredno uz Dublinski dvor uska uličica nazvana Cork Hill. Tu je negdje stajala Isoldina kula (Issolde's Tower).

»Wagnerova Isolda?« gotovo kliknuh iznenađen.

»Jest, ona legendarna Isolda, koju je Wagner upotrijebio za apoteozu ljubavi u svojoj poznatoj operi,« potvrdi moj pratilac. »Isolda, kći irskoga vladara, slavna radi svoje vještine u liječenju, liječila je ranu Tristanu, neprijatelju svo-

ga plemena. Prepoznavši ga htjela mu se osvetiti, ali jedan pogled pretvori joj mržnju u ljubav. Ona izliječi Tristana, koji se kasnije opet vraća u Irsku, da isprosi i odvede Isoldu za ženu svome stricu kralju Markeu. Isoldina ljubav izaziva ljubav i u Tristanovu srcu, a ta silna ljubav dovodi do katastrofe: Tristan umire ranjen u dvoboju, a nad njegovom smrću pukne srce Isoldi od boli, te oboje nalaze smirenje svojoj ljubavi u odlasku s ovoga svijeta.«

Dok mi je moj dublinski znanac dozivao u pamet tu legendu, koju sam odavna poznavao, činilo mi se, kao da iz neke daljine dopiru zvuci onih motiva, u koje je Wagner tako divno zaodjeo tu irsku legendarnu kneginju, jednu od najjačih personifikacija ljubavi ženskoga srca. Što je Engleska stvorila u Shakespeareovoj Juliji, prenesenoj na talijansko tlo, to je Irska dala u svojoj legendarnoj Isoldi.

»Zar Irkinje, kćeri tako dalekoga sjevera, uistinu umiju tako silno da ljube?« upitah sa smiješkom.

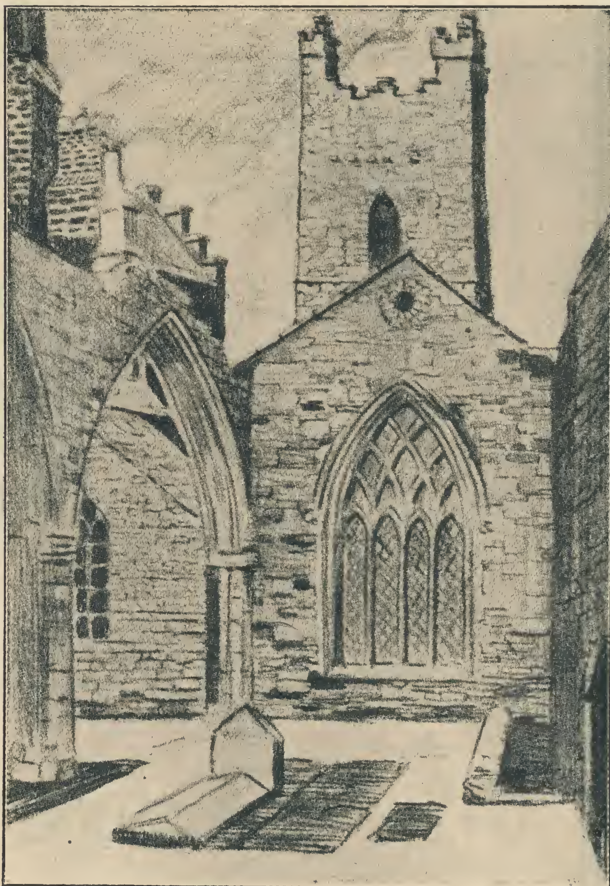
»Mislim, da su Irkinje u tom zaista prave Isolde, ako apstrahirate iz tog tipa legendarne Irkinje ono, što je Wagner u svojoj operi zadahnuo germanskim shvaćanjem. Jer moram vam reći, da je irsko shvaćanje ipak različno od njemačkoga. Istina, ako ste čitali roman ‚Luka Delmege' od našega pisca Sheehana, mogli ste ondje naići na karakteristično mjesto, gdje svećenik Martin Hughes dokazuje, da je njemački idealizam i keltski misticizam jedno te isto, pa da se odatle vidi i srodnost njemačkog i irskog naroda. Mislim, da to nije sasvim ispravno. Živio sam među Nijemcima i najbolje sam se uvjerio, kako se njemački duh silno razlikuje od irskoga. Irski otpor proti Engleskoj tražio je nekog oslona i kod Nijemaca, koji su u svjetskom ratu, kako znate, zaista i pomagali taj otpor. Što su neki i prije i poslije tražili i neku dublju srodnost između ta dva naroda, to je samo plod političkih težnja. Koliko znam, i kod vas se južnih Slavena tražila slično neka srodnost s prastarim Ilirima . . .«

Moj pratilac zašuti časak, pa nastavi:

»Oprostite, prilično sam se udaljio od Isolde. Ima zaista nešto mističko u njenoj ljubavi. Ispoređite Swiftovu Estheru, o kojoj smo prije govorili: zar ne nalazite nešto od toga i u njenoj tako neslomivoj stalnosti, s kojom je ljubila Swifta od prvoga časa pa sve do svoje smrti? A kakva umije biti irska žena, dokazala je i u najnovije doba Grace Gifford, koja se g. 1916. vjenčala s jednim od pokretačâ tadanje uskrsne irske revolucije, s Josephom Plunkettom, i to dan prije nego što je bio strijeljan, samo da može nositi ime jednog od mučenika za irsku slobodu . . .«

U tom razgovoru bili smo došli do trga Kristove katedrale. Tu se desno prema obali Liffeya odvajala ulica nazvana Fishamble Street.

»Kad smo po Isoldi došli k Wagneru tragajući po ovom dijelu Dublina,« prekine dosadašnju nit razgovora moj pratilac, »evo nas u ovoj ulici k drugom velikom glazbeniku. Tu je u osamnaetom stoljeću bila glasovita glazbena dvorana (Music Hall), u kojoj je g. 1742. pod ravnanjem skladatelja Händela prvi put izveden oratorij ‚Mesija'. Iako je Händel bio rodom Nijemac, prisvojili su ga sebi Englezi i dali mu u Westminsterskoj Opatiji časno mjesto među engleskim velikanima. A Dublin je čuo prvu izvedbu najslavnijeg njegova djela . . . U istoj ulici rodio se g. 1803. Clarence Mangan, jedan od najvećih irskih pjesnika, čiji ćete mramorni spomenik vidjeti u St. Stephen's Greenu, najvećem dublinskom parku unutar grada.«

RUŠEVINE CRKVE SV. AUDEONA U DUBLINU

Zatim je svratio pažnju Kristovoj katedrali nadopunjujući mi ono, što sam o njoj već znao i kakav sam dojam prošavši prije dva sata ovuda o njoj bio stekao.

Nedaleko od Kristove katedrale nalaze se ruševine crkve sv. Audeona (St. Audeon's Church), koja se također ubraja među najstarije normanske građevine u Dublinu. Tu su bila i stara gradska vrata sv. Audeona iz g. 1315., pa se i sada još vide. A jedna od najstarijih danskih građevina dublinskih jest crkva sv. Michana (St. Michan's Church) na drugoj strani Liffeya. Potječe iz g. 1095., a obnovljena je u devetnaestom stoljeću. Za nju se kaže, da je bila podzemnim hodnikom spojena s Dublinskim dvorom.

(Nastavit će se.)

Ilustrovani tjednik „Obitelj“ izlazi svake nedjelje. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 3 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj“ izdàje Konzorcij Kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji“ Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji“: Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Cek. rač. pošt. šted. br. 33.536. „Obitelj“ se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Zagreb, Deželićeva ul. 2.

KAZALIŠTE I GLAZBA

»EKVINOCIJO«

Ove se godine navršilo 75 godina rođenja poznatog našeg dramaturga Iva Vojnovića. Zagrebačko kazalište, da se oduži njegovoj uspomeni, iznijelo je pred publiku njegovu dramu »Ekvinocijo«. Vojnović je poznat kao pjesnik starog aristokratskog Dubrovnika, koji je nestao u jurnjavi bujice novog života, a koji je on oživio u živim karakterima svojih drama. »Dubrovačka Trilogija« njegovo je najkarakterističnije dramsko djelo, a opisuje raspadanje samog aristokratskog Dubrovnika. »Ekvinocijo« je dramsko djelo, koje je vrlo blizu omiljelom Vojnovićevom ambijentu. Ne iznosi zgode aristokratske republike, no osjećamo dah dubrovačkih gospara tuitamo među recima. U »Ekvinociju« Vojnović je iznio događaj iz puka okolice dubrovačke, puka, koji se bori s bijesnim elementima prirode i života. Obuhvaća zamršenu spletku slučaja, gdje se otac i sin zaljubljuju u istu djevojku i gdje majka presjeca pravednim gnjevom čvor sudbine u korist svoga sina. Ta majka ide u niz onih tako jakih i značajnih Vojnovićevih majki, koje je u svojim djelima stvorio. — Glumci su zagrebački nastojali da dočaraju lokalni kolorit Vojnovićeva kraja i u tome su prilično uspjeli. Pohvalno je od kazališne uprave, da baca na pozornicu i ovakva klasična naša djela. L. P.

GOSTOVANJE MAXA PALLENBERGA

Max Pallenberg je vrlo dobar komičar te umije na pozornici stvoriti snažne komične kreacije, kakve se rijetko viđaju. Gostovao je sa svojim glumačkim ansamblom tri večeri u Zagrebu. Najbolji je bio prve večeri u komediji »Wau-Wau« od Hodgesa i Percyvala, a najsnažnije djelo, koje je sa svojom družinom kod nas izveo, bila je drama »Eins, Zwei, Drei« od Franje Molnara davana treće večeri. U »Wau-Wau«, duhovitoj engleskoj detektivskoj komediji, izvrsno je dao lik starca sa svim onim sitnim karakteristikama i mušicama, koje obično prate nemoćno staračko doba, a kroz koje još prosijeva bistar duh iz mlađih godina. Pallenberg je bez sumnje komičnu figuru starca Bullivanta još i pojačao unoseći u svaku situaciju i svog elementa. Baš ta njegova strana je, kad je u lakrdiji »Familie Schimek« od Kadelburga, davanoj druge večeri, previše unosio svog elementa, dovela do apsurda, jer je stvorio pretjeranu karikaturu. Dvije aktovke od Molnara, davane posljednje večeri, bile su najbolji program ovog Pallenbergova gostovanja, iako se tu nije njegova družina, koja uopće veoma zaostaje za Pallenbergom, nije dovoljno znala afirmirati. Preskupe ulazne cijene učinile su, da se nije publika baš osobito odazvala na ove tri njemačke kazališne večeri, iako je Pallenberga vrijedno vidjeti. Dr A.

KUĆANSTVO

NAŠE NARODNO JELO.

U jednom od prednašnjih brojeva izneseno je mišljenje, da bi se grah zato, što se njime puk na selu i u gradu vrlo mnogo hrani, mnogo više nego kod drugih naroda, mogao nazvati našim narodnim jelom. Neki naši čitaoci nisu se složili s tim, ali nisu u isto vrijeme iznijeli, koje jelo oni drže, da bi moglo biti nazvano našim narodnim. Možda čak i više jela ima, koja bi zaslužila taj naziv. Koja su to i zašto bi se mogla tako nazvati? Raspisujemo o tom anketu, pa apeliramo osobito na naše čitateljice, da iznesu o tom svoje mišljenje, te ćemo svako rado iznijeti.

KUHINJSKI RECEPTI.

Pisana pečenka. Peci na vreloj masti našpikanu i senfom namazanu pisanu pečenku (Lungenbraten). Posebno isprži u šerpi na masti malo šećera, dok ne porumeni, dodaj brašna, nareži u to malo mrkve, cijeloga papra, lovorova lišća i zalij, da bude umak, u koji metni malo soli, octa, malo šećera i malo limunove kore. Taj cijeli umak procijedi i prelij preko pečene pisane pečenke, metni vrhnja (kajmaka) i sve zajedno dobro prekipi. Garniraj pohanim roščićima od krumpirova tijesta, a umak serviraj posebno.

Omlet s vrganjima. Stuci 3 jajeta, 2 žlice mlijeka, malo soli promiješaj, pa ulij na vrelu mast u posudi, u kojoj se peku palačinke. Kad donja strana porumeni, metni odozgo 2 do 3 žlice pirjanjenih vrganja, zatim preklopi omlet i metni tako jedan za drugim na zdjelu, pospi parmezanom i serviraj s krastavcima. Izvrsno jelo za večeru. S. A.

SVEGA POMALO

Sve više posuda za mlijeko, a sve manje bačava za pivo ustanovljeno je, da se proizvodi u Čehoslovačkoj. Dakle pije se sve više mlijeko, a manje piva.

Dubljina oceana. Dugo su se ljudi mučili, dok su konačno doznali za najveću dubljinu mora. Posljednji rezultat istraživanja je 10.800 m i sigurno je da nema više od te dubljine mora. Same brojke ne izgledaju baš tako nedostižive, ali ako to usporedimo s dubljinom našega mora, koje je kudikamo plića, a ipak joj se divimo, tek tada vidimo, kolike tek mora da su neizmjerne dubljine oceana, izražene u tim brojkama.

Koliko Francuzi jedu. Poznata je stvar, da su Francuzi vrlo pedantni s obzirom na svoju vanjštinu, na koju paze upravo ljubomorno. Ne bi bilo dovoljno, kad bi u potvrdu toga naveli poznate njihove odmjerene i pažljive kretnje u saobraćaju s ostalim svijetom. Ne bi bile dovoljne još i mnoge druge stvari, kad ne bi među njima spomenuli i ishranu. Jestvenik je sastavljen vrlo spretno, a i šaren je (i za to treba dakako duha), da bi Evropljaninu lako pukla glava, kad bi to sve zapamtio. Tako u Francuskoj prosječno uključivši i djecu popije mjesečno svaka osoba do 10 boca crvenog i 2 boce bijelog vina. U Francuskoj je svaki čovjek navikao na mnoge vrste jela, tako da na mjesec poprečno na svaku osobu otpada 100 grama sleđa, 480 grama govedine, 320 grama mrežotine, 150 grama janjetine i 250 grama šunke. Ovamo treba pridodati do 800 grama špinata, 400 grama salate i 100 grama garduna, te različite vrste sira, 10 litara mlijeka, litru i po meda, 600 grama maslaca i 7 i po boca ulja. K ovome dolaze još mnoge druge stvari.

Čini se upravo nevjerojatnim, da se u zemlji »gigantskih poduzeća« i »kolosa tvornica« ne može kupiti obično dugme, kolut konca ili jedna igla? Sve to su u SSSR vrlo rijetke stvari, zbog kojih se stoji u frontovima, za koje treba protekcija i na koje se čeka nedjeljama i mjesecima.

»Večernjaja Moskva« tumači, zašto je to tako: »Prema nazoru predstavnika industrijskih kooperacija konac, igle i dugmad su tako sitne stvari, da se za njih ne treba brinuti. Treba traktora, a ne konca i dugmadi. Uslijed toga radnik, koji izrađuje traktor ne može da obuče hlače, jer mu je na njima otpalo i posljednje dugme, a nove ne može kupiti, jer su čakšire »deficitna roba«.

Sličnih anegdota života ima sada u SSSR masa. Ne treba ih ni tražiti, nailazi se na njih na svakom koraku i stanovnici Lenjingrada i Moskve im se više ni ne čude. Možda bi im više izgledalo čudnovato, kada bi potrebnu dugmad, konac i igle, mogli kupiti u svakoj trgovini.

Krada ministara. Moral današnjega vremena je uistinu žalostan. Ljudi kradu, što stignu. Kradu stare čizme i nove čizme, kradu novce sitne i krupne, kradu hranu i piće. U Americi je moda krasti djecu, što je i razumljivo, jer tada novine imaju tri tjedna unaprijed osiguranu čitavu prvu stranu, pa su neki već posumnjali na novinare, da oni insceniraju otmice. Ali ima još jedna zemlja, koja se može pohvaliti krasnijim sportom. Ta zemlja je Finska. U toj sretnoj zemlji kradu čak i ministre.

Nema više od dvije godine što su glasoviti lapisti ukrali predsjednika republike i njegovu gospodu. Iako im je taj plijen, štono kažu, skočio na grlo, ipak još nijesu izgubili volju da se zabavljaju sličnim podvizima, pa su nakanili ni manje ni više nego ukrasti i ministra vojnog g. Lahdensuo iz njegove vile u Honkimaekijare. U 5 sati poslije podne došuljali su se do vile u nadi da g. ministar spava. Provališe u njegovu sobu i na svoj užas tamo nađoše na veliku grupu ministrovih prijatelja i to, kako se i dolikuje ministru vojske, oboružanih do zubiju. Tako se desilo, mjesto da otmičari ukradoše ministra, ministrovi prijatelji ukradoše, odnosno uhapsiše poduzetnu gospodu otmičare, koji će radi toga, jer su to političke stvari, proći vrlo jeftino u liberalnoj zemlji, koja je potukla rekord nad rekordima, jer u njoj kradu nesamo ministre nego čak i predsjednika republike.

ZA DOBRU DJECU

NOJ

NAPISALA LELA LIN

Petar Petrić bio je Hrvat. Doselio se u Afriku još prije rata. Stekao je lijepo imanje i kuću. Imao je brojnu obitelj, a najmlađa mu kćerka bijaše Milka.

Jednoga je dana jahao na svome vrancu i držao pred sobom svoju Milku. Jahao je kroz kukuruzna polja, što su se pružala u beskraj. Jahao je iz dalekog grada uskim puteljcima između visokih kukuruzovih stabljika, na kojima su stršili punani klipovi. Jahao je i pričao svojoj kćerki lijepe afričke priče o divljim crncima, koji su nekada po tim ravnicama lutali. Milka je pobožno slušala, kad odjednom odnese sobom njezinu pažnju mala glavica, koja se nemirno tiskala između kukuruznih klipova i lišća te odmicala preplašeno.

»To je noj,« reče Petar Petrić, »Ti me, Milko, počekaj tu na puteljku, a ja ću malko za njim. Mogli bismo ga uhvatiti i okoristiti se njegovim bogatim perjem.«

Mala je Milka skliznula s vranca, a Petar Petrić odjurio za nojem. Šuštilo je kukuruzovo lišće i pucketale stabljike pod kopitom hitrog vranca. Mala je Milka gledala za vrancem, a onda potrčala za leptirom, koji joj se svojim krilima dotaknuo nosića. Taj nestašluk malog leptira nju je neobično rasrdio i uvrijedio, pa ga je poštopoto htjela da ulovi. Tako se i ona zaplela među kukuruzove stabljike.

U tom lovu spotakne se maloj Milki noga i ona padne. Kad tamo, a to pred njom stoji veliko i lijepo jedno jaje, kakvo nije nikada u životu vidjela. Odmah je zaboravila i leptira i njegovu uvredu, uzela to veliko jaje i teškom ga mukom ponijela na puteljak. Ogledala ga je i s jedne i s druge strane i nije se mogla načuditi njegovoj veličini.

MLADI NOJ IZLAZI IZ JAJETA

U tim ju je mislima i u tom poslu zatekao i otac, koji se vraćao na zadahtanu vrancu. I kad mu je ona s veseljem pričala svoju zgodu, izjavi joj:

»Pa to ti je nojevo jaje. Ponijet ćemo ga kući. Ja nisam uhvatio noja, no eto . . . ti si bar njegovo jaje našla.«

Milka je kod kuće uzbunila svu braću i sestre. Svakome je htjela da pokaže veliko nojevo jaje i svak mu se morao s njom zajedno diviti i veseliti. Ovila ga je u vunu i držala pokraj svoga toploga kreveta. Kad jednog dana: kuc, kuc, kuc. U jajetu se nešto miče i kuca. Domalo cvrkne njegova kora i kroz rupu proviri lijepi mali kljun. Mala Milka odlomi lupinu i kroz otvor proviri glava lijepog, malog noja.

Tek sada nije bilo veselju ni kraja ni konca. O noju male Milke govorilo je čitavo susjedstvo.

Kad se nakon nekoliko mjeseci obitelj Petra Petrića preselila iz Amerike u domovinu, mala je Milka ponijela sobom i svoga noja. Cijelo je selo dolazilo da ga vidi, a sva su se djeca kupila okolo male Milke i molila je, da im dozvoli pogladiti to čudnovato Božje stvorenje s dugim dugačkim nogama i dugim dugačkim vratom. Mala im je Milka to vrlo rado dozvolila . . .

VJEŠTINA

LOPTA POD ČAŠOM.

Kako ćete dovesti loptu pod limenu čašu? Evo ovako: 1. Desnicom se uzme lopta i drži se palcem na dlanu. 2. Da gledaoci ne opaze loptu, desnica se nehajno smjesti na rub stola. 3. Međutim se preokrenuta čaša, koja je na stolu, podigne u zrak ljevicom i pokaže gledaocima, da vide, kako nema ništa u njoj. 4. Ta se ista čaša uzme sada u desnicu i hitno se metne u nju lopta. Da lopta ne ispadne, drži je mali prst. 5. Preokrene se čaša na stol, kao što je stajala i na početku pokusa. 6. Gledaoci će misliti, da i opet nema ništa pod njom. Ali kad je dignete, na veliko svoje čudo opazit će gledaoci ispod loptu i vjerovati, da ste je vi tamo doveli nekom čarobnjačkom moći.

ŠALE

Udvaranje. Gospodin (starijoj dami, koju iskreno ljubi): »Predraga gospođice, ružicu, koju ste mi lane poklonili, još uvijek čuvam, jer me vazda — premda je suha i uvela — sjeća na vas!«

Teško je reći. »Gospođice, kažite mi po istini, ko vam je draži: moj prijatelj ili ja?«

»O, to je vrlo teško reći! Kad sam s jednim od vas, uvijek mi je draži onaj drugi.«

Vječito klepetalo. »Moja vam je žena silno klepetalo. Pogodite, kada moja žena najmanje klepeta.«

»Sigurno u prosincu ili siječnju, kad je nahlađena.«

»Ne, nego u veljači.«

»Zašto?«

»Jer veljača ima samo 28 dana.

U Africi. Niko se vratio iz Afrike, pa se hvali, šta je sve tamo vidio.

»Jesi li bio u lovu na lavove?«

»Jesam.«

»Pa kakve si bio sreće?«

»Sjajne — ni jednoga nisam sreo!«

Brzojav. Gospodin Lukić otputovao u Pariz i na putu umro. Liječnik, koji ga je pregledao reče svom asistentu, da pošalje kratak i utješni brzojav. Asistent je poslušao. Brzojav je ovako glasio:

»Gospodin suprug lako obolio. Pogreb u ponedjeljak po podne.«

Konkurencija. Mlada i lijepa krotiteljica lavova nalazi se u krletci s lavom. Iza raznih produkcija uzme u usta komad šećera, a lav joj ga posve lijepo uzme iz njih.

»To bih i ja napravio!« reče iz publike mladi gledalac.

Krotiteljica ga sa smiješkom pogleda:

»Ne vjerujem, gospodine!«

»Kako ne! To, što je lav uradio, uradio bih i ja.«

Iz ureda. Činovnik Pilić puši u svom uredu. Iznenada bane u sobu njegov šef i ulovi ga, gdje puši.

»Znate li vi,« izviče se šef, »da se za vrijeme rada ne smije pušiti?«

»Znadem!« ispriča se Pilić. »Baš sam zato i prekinuo rad i čekam, dok ispušim cigaretu . . .«

Prorok. »Pogledaj, tatice, kako sam kupila lijepi i topli kaput. Znaš, ove će godine biti mnogo studeni.«

»Ko ti je to rekao? «

»Trgovac, koji mi je prodao kaput.«

Razlog. Dječak se vraća iz škole i plače.

»Zašto plačeš?«

»Nalupao me gospodin učitelj.«

»A zašto te je nalupao?«

»Jer je bio jači.«

Za milijun ne! Pjevača Šišića zovu po noći da dođe pjevati podoknicu nekom rodoljubu.

»Ne bih ustao niti za milijun!« odgovori im Šišić.

»Ali svaki pjevač dobije 5 dinara.«

»Počekaj! Doći ću odmah.«

Rđava kuća. Dva prosjaka razgovaraju na ulici.

»U ovu kuću nemoj ulaziti. To je rđava kuća!«

»Zašto?«

»Prošli put sam ušao i ne sluteći nikakvo zlo tražio posla.«

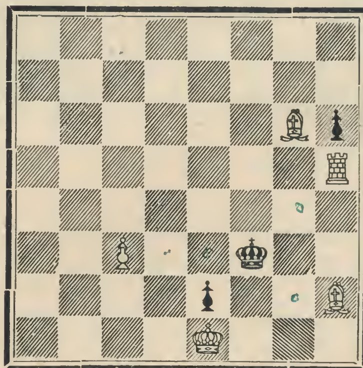
»No pa jesu li te izbacili?«

»Nisu. Ali su mi dali posla . . .«

ŠAH

Problem broj 5.

M. S., Šibenik

Bijeli matira u 2 poteza.

Tumač križaljci k Dušnom danu

(Predzadnja stranica omota)

V o d o r a v n o: 1. Talijanski tri. 3. Rođak. 5. Nebeska pojava. 6. Upitna čestica. 8. Mjera. 9. Lična zamjenica. 10. Grčko slovo. 12. Gamila (u narječju). 13. Ovamo. 15. Ime filmske glumice. 16. Ratarsko oruđe. 18. Talijanski jedan (apostr.). 19. Inicijali hrv. pjes. 21. Kratica za mjeru težine (obrnuto). 22. Inicijali kino-stara. 24. Veznik (apostr.). 26. Dva jednaka suglasnika. 27. Središte. 29. Lična zamjenica. 30. Negacija. 31. Lična zamjen. 32. Kratica. 33. Latinski veznik. 35. Vrst zmije. 38. Vrst zmije. 41. Češki političar. 45. Ime i prezime hrv. bana iz 14. stoljeća. 50. Pjesma rugalica. 53. Skup pčela. 55. Upitna čestica. 56. Inicijali hrv. pjesn. 58. Kukci. 59. Pokazna zamj. 61. Veznik (apostr.). 62. Uzvik. 64. Glas u pjev. 66. Izraz za jakog čovjeka. 69. Vrst papige. 71. Želi svatko postići. 73. Veliki hrv. vladika. 74. Vrst cvijeta (lješnjak). 75. Mjesto na Tisi.

O k o m i t o: 1. Prozirna tkanina. 2. Vrst pjesme. 3. Prijedlog. 4. Pečat. 7. Sveta slika. 8. Jesenji cvijet. 9. Dragi kamen. 11. Grad u Sibiriji. 12. Geografski pojam. 14. Francuski zlato. 15. Pritok Dunava. 17. Rijeka u Italiji. 18. Zvijezđe. 20. Turska žena. 21. Stari novac. 23. Slavni latinski pjes. 25. Mjera za tekućine. 26. Muško ime. 28. Amanet. 29. Mliječni proizvod. 34. Isto što i 15. 35. Dosadni insekt. 36. Lična zamj. 31. Božanstvo. 38. Nadstojnik samostana (tuđ.). 39. Vrst oraha. 40. Kratica za kraljevski. 41. Uzvik. 42. Isto što i 35. 43. Hunski kralj. 44. Evropski aktivni vulkan. 46. Zgrada. 47. Izgubljena naša pokrajina (vokativ). 48. Slovo u abecedi. 49. Uzvik. 50. Prijedlog. 51. Mlade kućne životinje. 52. Gora u Srbiji. 54. Evropska prijestolnica. 56. Perad. 57. Vrst zabave. 60. Sotona. 62. Mjera. 63. Igraća karta. 64. Konjska oprema u narječju. 65. Kratica. 67. Kratica. 68. Pokazna zamj. 69. Isto što 33. vodor. 70. Veznik. 71. Početna slova prez. i imena političara. 72. Inicijali opernog pjevača.

Sastavio Franjo Švagel, Županja.

DOBRIJANOV PUT OKO SVIJETA

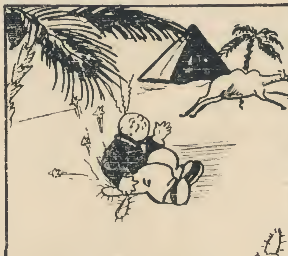
II. KOD EGIPATSKE PIRAMIDE

U Egipat jednog dana
dobri čika dojedrio
i na svojoj čudnoj devi
piramide posjetio.

Na njegovu lijepom putu
eno neki kaktus stoji,
u taj kaktus deva bulji,
od njega se ona boji.

Poskočila deva hitra,
čiki crni danak svane,
on s njezine grbe oštre
baš na ljuti kaktus pane.

Umakla mu plaha deva,
a on sada tužan plače:
bodljike mu od kaktusa
napuniše cijele hlače . . .

MODA

Ogrtač iz velura

Ogrtač u drap boji

Haljina od baršuna sa jaknom od krzna

Elegantan jesenski ogrtač

KRIŽALJKA „DUŠNI DAN"

Vidi tekst na strani 720.

IZ PRVOG ČINA OPERE „U DOLINI“ OD EUGENA D'ALBERTA

davane u Narodnom Kazalištu u Zagrebu

KOTA 1621

PRIZOR IZ DRAME „ZEC“ OD MIROSLAVA FELDMANA

Posjet vrhovnog vojskovođe na fronti

Foto Tonka